

**แนวทางการปลูกฝังhiriโอดต๊ะปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว
ของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสิกัน (วัดน่านนันทอุปถัมภ์)
เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร**

**The Guidelines for the Cultivation of Hiri and Ottappa for Solving
the Children and the Youth Aggressive Behavior at Seekan
(Watthanananuppatham) School in Donmuang District, Bangkok**

ณัฐ จันทร์หนูหงษ์¹ / พระมหาวิ มหาบุญโญ²

Nut Channuhong / Pramaha Thawee Mahapunyo

^{1,2} สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhist Studies, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Received: October 7, 2019
Revised: October 29, 2019
Accepted: December 19, 2019

บทคัดย่อ

คุณิณิพนธ์เรื่อง แนวทางการปลูกฝังhiri โอดต๊ะปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสิกัน (วัดน่านนันทอุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน 2) เพื่อศึกษาhiri โอดต๊ะปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการปลูกฝังhiri โอดต๊ะปะในการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนใน โรงเรียนสิกัน (วัดน่านนันทอุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ทั้งการสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน โรงเรียนสิกัน

(วัฒนานันท์อุปถัมภ์) ไม่ต่างจากโรงเรียนทั่วไป ส่วนใหญ่จะมีปัญหาให้ระงับเกี่ยวกับ ขาดเสถียร การพนัน การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การติดเกมส์คอมพิวเตอร์ ปัญหา การใช้ความรุนแรง และปัญหาด้านสื่อและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี หิริ โอตตปปะเพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า ธรรมคุ้มครองโลก เพื่อให้เยาวชนละอายแก่ใจไม่กล้าทำความชั่ว และ เกรงกลัวต่อบาป หิริ โอตตปปะยังเป็นพื้นฐานแห่งหลักธรรมอื่นๆ ได้แก่ ศีล 5 กัลยาณมิตรสารณียธรรม มงคลชีวิต และอริยทรัพย์ ซึ่งเป็นธรรมอันประเสริฐของ มนุษย์ แนวทางการปลูกฝังหิริ โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ในโรงเรียนสีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) คือ 1) ปลูกฝังให้นักเรียนรักษาศีล 5 ด้วย กิจกรรมความดีต่างๆ ของศีล 5 และเกียรตินิยมความดี ให้แก่นักเรียนที่สามารถรักษาศีล 5 ได้ 2) ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในหมู่นักเรียนด้วยหลักสารณียธรรม และ กัลยาณมิตร และ 3) ส่งเสริมกิจกรรม ค่ายคุณธรรมในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนแนวทาง สองข้อแรกด้วยหลักมงคลชีวิตและอริยทรัพย์

คำสำคัญ: แนวทางการปลูกฝัง, หิริ โอตตปปะ, พฤติกรรมก้าวร้าว, เด็กและเยาวชน, โรงเรียนสีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์)

Abstract

The purposes of this dissertation were 1) to study the aggressive behavior of children and youth, 2) to study the Hiri and Ottappa to immerse the aggressive behavior of children and youth, and 3) to investigate the guidelines for the cultivation of Hiri and Ottappa for solving aggressive behavior of the children and youth at Seekan (Wattanananupatham) school in Donmuang District, Bangkok. It is a qualitative research, including group discussions, questionnaire and interviews. The obtained data was analyzed and the synthesized. The research results revealed that

the students' problems of aggressive behavior of at Seekan (Watthanananuppatham) school were not different from other schools. Most of the problems found were as follows: awareness of drugs, gambling, premature sexual intercourse, computer games and violence problems, and bad media and environmental problems. Hiri and Ottappa, the principle of Buddhism, to immerse the aggressive behavior of children and youths is called Lokapala-Dhamma. The youth possessing Hiri and Ottappa are ashamed to do evil and fear of sin. Moreover, Hiri and Ottappa is also the basis of other principles, namely, five precepts, having good friends, states of conciliation, highest blessing and noble treasures. The guidelines for the cultivation of Hiri and Ottappa for solving aggressive behavior of the students at the aforementioned school were as the following: 1) to instill the students to keep the five precepts with good activities of these precepts and good-deed certificates for the students who can maintain the five precepts; 2) to promote love, harmony among the students with the principle of states of conciliation and having good friends; and 3) to promote moral via the school camps for supporting the first two guidelines with highest blessing and noble treasures.

Keywords: guidelines of the cultivation, Hiri and Ottappa, aggressive behavior, children and youth, Seekan (Watthanananuppatham) School

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการฝึกฝนพัฒนาคน มีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกคน มีความสามารถที่จะฝึกฝน เรียนรู้และพัฒนาตนให้มีคุณธรรมตั้งแต่เบื้องต้นจนถึงจุดสูงสุดของชีวิต ทำให้เป็นบุคคลที่ประเสริฐ ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคลที่ฝึกตนได้แล้ว ประเสริฐกว่าม้าอัสตร ม้าอาชาไนย ม้าสินธพ และช้างใหญ่ที่ได้รับ

การฝึกฝนจนได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ประเสริฐที่สุดในหมู่มาร” (Dh. 133) การฝึกฝนพัฒนาตนของมนุษย์จึงควรตั้งอยู่บนหลักไตรสิกขา คือ สีล สมาธิและปัญญา ด้วยการฝึกกาย ภาวนา ฝึกฝนพัฒนากาย จิตภาวนา ฝึกฝนพัฒนาจิตใจ และปัญญาภาวนา ฝึกฝนพัฒนาปัญญาทำให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีงาม มีจิตใจละอายต่อบาปทุจริต ปราศจากคอร้บชั้น ไม่เอาจัดเอาเปรียบ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน และเกรงกลัวต่อผลของความชั่วร้าย ควรรู้จักเว้นในสิ่งที่ควรเว้น รู้จักละในสิ่งที่ควรละ ไม่มีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศเหมือนเช่นสัตว์เดรัจฉานทั่วไป ไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ ญาติพี่น้องของตนเอง ถ้าไม่มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปทุจริต มีกายทุจริต จะเป็นคนเห็นผิด เข้าสู่อบายได้โดยง่าย ดังพระผู้มีพระภาคตรัสว่า “บุคคลที่ละอายในสิ่งที่ไม่ควรละอาย และไม่ละอายในสิ่งที่ควรละอาย เห็นสิ่งที่ไม่ควรกลัวว่าควรกลัว และเห็นสิ่งที่ควรกลัวว่าไม่ควรกลัว ได้ชื่อว่าเป็นผู้เห็นผิด จะไปบังเกิดในทุคติภูมิ” (Dh. 132)

ปัจจุบันวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล กระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศภายใต้ “ประเทศไทย 4.0” เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว เป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามวิสัยทัศน์รัฐบาล การพัฒนาระบบการศึกษาต้องควบคู่ไปกับการปลูกฝังศีลธรรมในรูปแบบบทวิโรธดับปะไปด้วยกันเพราะการมีศีลธรรมเป็นบ่อเกิดของการคิดดี พุทธิทำดี ด้วยหลักการของประเทศไทย 4.0 “สวัสดิการสังคมก้าวไกล ขับเคลื่อนได้โดยกระตุ้นให้คนไทยมีจิตอาสาใส่ใจในความเป็นอยู่ของผู้อื่นที่ประสบความยากลำบากในการดำเนินชีวิต มีน้ำใจที่จะช่วยเหลือแบ่งปันสิ่งที่ตนมีแก่ผู้ด้อยโอกาส พ่อ แม่ ครู อาจารย์ ต้องสอนให้เยาวชนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จนเป็นนิสัย และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้าร่วมกันทำดีเพื่อสังคม” (The Social Welfare Council of Thailand, 2017: 99)

โรงเรียนต่างๆ รวมทั้งโรงเรียนสีกัน (วัดนันทนันทอุปถัมภ์) ได้พยายามหาวิธีที่จะให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่วางไว้ การเกิดความขัดแย้งทางความคิดที่ไม่ตรงกันทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม นักเรียนบางกลุ่มสร้างความเดือดร้อน

เป็นประจำทำให้เกิดปัญหาในสังคมโรงเรียนนั้นขึ้น ความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ช่วยกันแก้ไขปัญหของสังคมในโรงเรียน เอารัดเอาเปรียบ ไม่ใส่ใจในความเป็นอยู่ซึ่งกันและกันพฤติกรรมเหล่านี้ย่อมเป็นอันตรายแก่สังคม ทุกกลุ่ม และจะเป็นปัญหาต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะหาแนวทางช่วยเหลือพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเริ่มต้นใน โรงเรียนที่ผู้วิจัยเคยสอนมาก่อนคือ โรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุบลรัตน์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ซึ่งก็จะมีปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน คล้ายกับโรงเรียนทั่วไป เพื่อเป็นต้นแบบของการนำแนวทางหรือोटดปปะมาใช้ในโรงเรียนให้เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาและสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้ ตลอดจน ช่วยส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาแนวใหม่ 4.0 ต่อไป ทั้งนี้ตัวชี้วัดที่จะช่วยในการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีมีศีลธรรมที่ สมบูรณ์ได้ ก็ต้องประกอบด้วยการใช้หลักธรรมในพุทธศาสนาเป็นแนวทาง ประพฤติปฏิบัติ ไม่ประพฤติดศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาหรือोटดปปะสำหรับสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก และเยาวชน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการปลูกฝังหรือोटดปปะในการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุบลรัตน์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของสภาพ ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร ศึกษา

ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนรวมทั้งผลสำรวจจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อสรุปประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนสีกัน (วัดน่านันท์อุปถัมภ์) หลักสูตรมหิรี โอตตปปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนมุ่งศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร จากพระไตรปิฎก อรรถกถา ตำรา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางวิเคราะห์ร่วมกับแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และแนวทางการปลูกฝังหิรี โอตตปปะในการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัดน่านันท์อุปถัมภ์) มีการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ ตอบแบบสอบถาม การสังเกต แล้วรวบรวมนำมาศึกษาวิเคราะห์ (Analytical study) ร่วมกับวัตถุประสงค์สองข้อแรก เพื่อสรุปผลการวิจัย โดยกำหนดสถานที่ทำการวิจัย คือ โรงเรียนสีกัน (วัดน่านันท์อุปถัมภ์) เขตดอนเมืองกรุงเทพมหานคร เป็นรูปแบบของการวิจัยที่แสวงหาข้อมูลด้วยการวางแผน ลงมือกระทำ การสังเกต การสะท้อนปัญหาของเด็กและเยาวชน โดยมี การสรุปผลตามแบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างร่วมกับข้อมูลทางเอกสารของสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนของสภาพปัญหา และหลักสูตรมหิรี โอตตปปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน นำมาวิเคราะห์สรุปผลการศึกษาเพื่อการพัฒนาให้เป็นคนดีต่อตนเอง ต่อครอบครัว โรงเรียน สังคมรอบข้าง สิ่งแวดล้อมตลอดจนประเทศชาติ ด้วยการจัดทำแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 160 คน จากนักเรียนทั้งหมด 405 คน และทำแบบสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ผู้อำนวยการ ครูพระสงฆ์ จำนวน 16 รูป/คน การออกแบบเครื่องมือในการวิจัย การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำและการวิเคราะห์ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งนำเสนอข้อมูลในลักษณะวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาของนักเรียนในโรงเรียนสีกัน (วัดน่านันทอุปถัมภ์)

นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวและปัญหาพึ่งระวังของนักเรียนในโรงเรียน คล้ายกับโรงเรียนอื่น เช่น พฤติกรรมการทะเลาะวิวาท การดุด่า หรือ เหล้า ยาเสพติด พฤติกรรมเชิงชู้สาว มาโรงเรียนสาย ดิดเกมส์ แต่งกายไม่เรียบร้อย พฤติกรรมก้าวร้าวในห้องเรียน ฯลฯ คุณครูทุกคนได้ให้ความสำคัญกับปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างมาก โรงเรียนมีนโยบายทั้งป้องกันและแก้ปัญหาแก่นักเรียนในโรงเรียน ทั้งมาตรการการลงโทษ การให้ความรู้ เพื่อเป็นแนวทางปลูกฝังhiri โอตดปปะในการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัดน่านันทอุปถัมภ์)

2. หิริ โอตดปปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน เป็น

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ในการปกป้องคุ้มครองโลก ที่เรียกว่า ธรรมคุ้มครองโลก เพื่อให้เยาวชนละอายเกรงใจไม่กล้าทำความชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปต่อผลของการกระทำความผิด การมีหิริ โอตดปปะยังเป็นพื้นฐานแห่งการรักษาศรัทธาอื่น ๆ คือ หิริ โอตดปปะเป็นพื้นฐานแห่งการรักษาศีล 5 เป็นอริยทรัพย์อันประเสริฐของมนุษย์ เป็นกัลยาณมิตรธรรม เป็นมงคลต่อชีวิต เกิดความสามัคคีด้วยสาราณียธรรม หิริ โอตดปปะนับเป็นหลักของเทวธรรมและเป็นธรรมที่มาพร้อมกับ องค์ธรรมอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ อปัสเสนธรรม อภินหปัจเจกชน สัมปรัสนธรรม ประโยชน์ของการมีหิริ โอตดปปะทำให้มีกัลยาณมิตรธรรม เกิดมงคลต่อชีวิต เกิดความสามัคคี หิริ โอตดปปะจึงเป็นเทวธรรมที่ทำให้เป็นคนดีงาม

3. แนวทางการปลูกฝังหิริ โอตดปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก

และเยาวชน ในโรงเรียนสีกัน (วัดน่านันทอุปถัมภ์) ด้วยคุณธรรมศีล 5 กัลยาณมิตร ความสามัคคีในรูปสาราณียธรรม มงคลชีวิต และอริยทรัพย์ ล้วนเป็นคุณธรรมที่สามารถช่วยแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งโรงเรียนสีกัน

(วัฒนานันท์อุปถัมภ์) โดย ดร. สุรวุฒิ ชัยญลักษณ์ (ผู้อำนวยการ) ได้นำหลักธรรมดังกล่าวมาใช้กับนักเรียนในรูปแบบค่ายคุณธรรมต่างๆ กิจกรรมด้านพระพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนมีความรักสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อบรมคุณธรรมจริยธรรม ศีล 5 เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี ปลุกฝังhiri โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน และแนวทางการลงโทษตามวิถีธรรม จากการศึกษาผู้ผู้อำนวยการในผลของการนำหลักการปลุกฝังhiri โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนเป็นไปในทางที่ดี นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความอ่อนน้อมต่อครูอาจารย์ ลดความก้าวร้าวลงได้อย่างมาก นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีในทุกช่วงชั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลภาคสนามในการตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 160 คน จากนักเรียนทั้งหมด 405 คน และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู พระผู้ปกครอง และนักเรียนจำนวน 16 รูป/คน ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าแนวทางการปลุกฝังhiri โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนด้วยหลักธรรมศีล 5 อริยทรัพย์ กัลยาณมิตร มงคลชีวิต สาราณียธรรม ที่กล่าวมาเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม

จากงานวิจัยนี้ ได้ค้นพบแนวทางการปลุกฝังhiri โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในโรงเรียนสิกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) ดังนี้

1. ปลุกฝังให้นักเรียนรักษาศีล 5 ด้วยกิจกรรมความดีต่างๆ ของศีล 5 และมอบเกียรติบัตรความดีให้แก่นักเรียนที่สามารถรักษาศีล 5 ได้
2. ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในหมู่เด็กนักเรียนด้วยหลักสาราณียธรรม และกัลยาณมิตร
3. ส่งเสริมกิจกรรม ค่ายคุณธรรมในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนแนวทางสองข้อแรกด้วยหลักมงคลชีวิตและอริยทรัพย์ ผลของการนำแนวทางการปลุกฝังhiri โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนเป็นไปในทางที่ดี นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ใน

ระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความอ่อนน้อมต่อครูอาจารย์ ลดความก้าวร้าวลงได้อย่างมาก นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีในทุกช่วงชั้น

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน

ความก้าวร้าว (Aggression) หมายถึง ความคิดความรู้สึกที่ต้องการใช้ความรุนแรงจากภายในตนเองต่อผู้อื่น ที่อาจแสดงออกมามีเป็นเพียงความรู้สึก ความคิด หรือท่าทาง คำพูด จนกระทั่งพฤติกรรมรุนแรงต่อผู้อื่น ตนเอง สิ่งมีชีวิต หรือสิ่งของ ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวในวัยรุ่น เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ความก้าวร้าวที่มีลักษณะจงใจทำร้ายผู้อื่น มีการวางแผน หวัง

ผลประโยชน์ชัดเจน (Predatory aggression)

1.2 พฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้นซ้ำ จากการควบคุมตนเองไม่ได้ หุนหันพลันแล่น ไม่ได้คาดหวังผลประโยชน์อะไร (Rajanagarindra Children and Young Mental Health Institute, 2013: 9)

พฤติกรรมความก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียน เนื่องจากสภาพครอบครัว ชุมชนและสถาบันในการอบรมบ่มเพาะเด็กและเยาวชนมีความอ่อนแอในทุกสถาบัน ประกอบกับนโยบายของรัฐและกลไกต่างๆ ที่รับผิดชอบในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยขาดเจตจำนงในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง สังคมไทยตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจรุนแรง คนไทยจำนวนมากยังขาดความสามารถในการกลั่นกรอง และเลือกใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมต่างชาติที่หลากหลาย ที่เข้ามาพร้อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อต่างๆ ทำให้เกิดปัญหาในสังคม เช่น เด็กเร่ร่อน เยาวชนขับซิ่งรถจักรยานยนต์แข่งกันบนท้องถนน รวมกลุ่มกันเสพยาเสพติด ซึ่งพบว่าเป็นปัญหาไม่เฉพาะแต่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่พบเห็นแม้ในต่างจังหวัด ปัญหาทะเลาะวิวาทของเด็กวัยรุ่น นักเรียนมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา

ที่เป็นปัญหาเรื้อรัง จนพัฒนาไปในทางที่ก้าวร้าวรุนแรงขึ้น และเกิดปัญหาใหม่ ๆ ตามสถานการณ์ของสิ่งเร้าต่างๆ เช่น การพนันฟุตบอล ขาดความซื่อสัตย์ในการบริโภค นำไปสู่การเกิดปัญหาของเยาวชนไทยเกี่ยวกับค่านิยม เช่น ยาเสพติด ขกพวกตีกัน ก่ออาชญากรรมทางเพศ และการใช้ความรุนแรงอื่นๆ เป็นต้น (Rajanagarindra Children and Young Mental Health Institute, 2013: 8)

การกระทำใดๆ ของเด็กและเยาวชน ล้วนแล้วแต่มีการกระตุ้นให้แสดง พฤติกรรมออกมาทั้งสิ้น ไม่ว่าพฤติกรรมนั้นจะพึงประสงค์หรือไม่ก็ตาม กล่าวคือ ความต้องการหรือแรงที่มาจากทางสรีระร่างกายที่เปลี่ยนแปลงของเยาวชน ความต้องการทางสังคมที่ต้องการการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น ตลอดจน ความต้องการทางจิตใจ เช่น ความรัก ความปลอดภัย (Child and Adolescent Psychiatry, 2002: 28-29) เป็นต้น ถ้าขาดไปก็อาจเป็นเหตุให้ก่อปัญหาความก้าวร้าว รุนแรงได้ ซึ่งผู้วิจัยขอยกประเด็นปัญหาที่สำคัญๆ ดังนี้

1) ปัญหาด้านยาเสพติด เป็นปัญหาระดับชาติที่มีผลกระทบไปทั่วประเทศ มีปัจจัยหลายด้านที่เกี่ยวกับปัญหานี้ ปัจจัยสำคัญคือ ความอ่อนแอทางภาวะจิตใจที่มีต่อ สิ่งที่เป็นสิ่งเสพติด ความอ่อนแอทางด้านภาวะจิตใจนี้เกิดมาจากหลายสาเหตุคือ เกิดจากการขาดการอบรมของครอบครัว เกิดจากการทดลอง เกิดจากการชักชวนของเพื่อน เกิดจากการเข้าไปเกี่ยวพันทางการค้า จากภาวะเครียด เป็นต้น

2) ปัญหาด้านการพนัน การพนันมีหลากหลายรูปแบบที่จะมอมเมาเยาวชนให้ ติดได้ และหาเล่นได้ง่าย มีทั้งการพนันที่ถูกกฎหมายและที่ผิดกฎหมาย

3) ปัญหาด้านการมีเพศสัมพันธ์ จากการสำรวจของสถาบันวิจัยประชากรและ สังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า วัยรุ่นไทยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่อายุเฉลี่ย 14-18 ปี และมีกับเพื่อนหรือคูรัก ขณะที่วัยรุ่นหญิงในเขตเมืองเกือบครึ่งหนึ่งนิยมมี เพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ที่อยู่ในระดับน่ากลัวคือ วัยรุ่นไทย อยู่ในลำดับเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกน้อยที่สุดในโลกเพียง ร้อยละ 23 ขณะที่ค่าเฉลี่ย ทั่วโลก คือ 57 นอกจากนี้ยังพบปัญหาอาชญากรรมทางเพศสูงขึ้นด้วย คือ เด็กและ

ผู้หญิงถูกข่มขืนเพิ่มขึ้นปีละกว่าพันราย ที่สำคัญวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-23 ปี กำลังยอมรับคำนิยามทางเพศใหม่ๆ คือ มีคู่นอนหลายคน รวมไปถึงความสัมพันธ์ทางเพศแบบแลกเปลี่ยนคู่นอน (Janthima, 2006: 5) ปัญหาเหล่านี้นับวันจะยิ่งรุนแรงมากขึ้นเนื่องมาจากการขาดการเข้าไปดูแลเกี่ยวกับแนวคิด ปลูกฝังจริยธรรมให้มาก เพื่อให้ต่อสู้กับกิเลสและอิทธิพลจากตะวันตก จากการสังเกต แบบสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนทั้งหมดเข้าใจปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและวางตัวอย่างเหมาะสม ชัดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม แต่ก็เป็นปัญหาที่ครูอาจารย์ในโรงเรียนควรเฝ้าระวังในกลุ่มนักเรียนทั้งหมด

4) ปัญหาด้านการติดเกมคอมพิวเตอร์ออนไลน์ ปัญหายุคใหม่ซึ่งเป็นยุคที่คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมมากเยาวชนจึงใช้คอมพิวเตอร์ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เกินความจำเป็น เกินเวลา ปัญหาจากที่เยาวชนติดเกมออนไลน์นี้ส่งผลกระทบต่อไปหลายปัญหา นำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิต การมั่วสุม การมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย เช่น ปัญหาทางสายตา ปัญหาปวดศีรษะ ปัญหากล้ามเนื้อข้อและกระดูกเสื่อม นอกจากนั้นยังส่งผลต่อการเรียนที่ตกต่ำ เพราะเด็กและเยาวชนใช้เวลาไปกับการเล่นเกม ไม่มีเวลาได้ศึกษาเล่าเรียน ไม่อ่านหนังสือ ไม่ทำงาน ส่งครู หนีการเรียน กลายเป็นปัญหาระดับชาติทำให้เสียงบประมาณมากมาย พฤติกรรมของเด็กติดเกมนั้น คือ ไม่ได้เล่นอย่างธรรมดาทั่วไป แต่มีความต้องการเล่นเกมสูงและทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เล่น ไม่ต่างอะไรกับการติดยาเสพติด เด็กติดเกมหลายคนหนีออกจากบ้านเพื่อไปเล่นตามร้านเกม (Thai Post Editorial, 2004: 39-41) ปัญหาเหล่านี้ นับวันยิ่งทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นหากผู้ปกครอง บิดามารดา ไม่สนใจดูแล พฤติกรรมการติดเกมคอมพิวเตอร์ออนไลน์ของลูกหลานตนเอง

5) ปัญหาด้านการใช้ความรุนแรง ปัญหาสังคมไทยยังทวีความรุนแรงมากขึ้นสาเหตุหนึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลง ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา เป็นที่รับรู้ของสังคมไทยมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าทศวรรษ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อสภาพจิตและ

พัฒนาการของเยาวชน ภูมิคุ้มกันทางสังคมที่เคยมีมาในอดีตก็ได้ค่อยๆ หดไป สถานภาพทางครอบครัวที่เคยมีโครงสร้างแบบครอบครัวขยาย (Extended family) อยู่ครบทั้งปู่ย่าตายายก็มาเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) ที่มีเพียงพ่อแม่ลูก ทำให้เด็กขาดที่พึ่งไม่มีทางเลือก (Subnirund, 2003: 6) จึงแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ความรุนแรงในกลุ่มวัยรุ่นมีมานานแล้ว เดิมปัญหานี้มักจะจะเป็นไปในลักษณะของการขกพวกตีกันระหว่างกลุ่มวัยรุ่น ต่างสถาบัน/ต่างสี โดยเฉพาะในกลุ่มอาชีวะ แต่ในปัจจุบันได้แผ่ขยายออกไปยังกลุ่มวัยรุ่นที่อายุน้อยลง เช่น การทำร้ายร่างกายกัน ในโรงเรียนและยังขยายออกไปเป็นการใช้กำลังเพื่อแก้ปัญหา เช่น เกี่ยวกับความรัก เพื่อศักดิ์ศรี เลียนแบบพฤติกรรมในละคร โทรทัศน์ ภาพยนตร์ที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

2. หิริโอดตปปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ในอังคุตตรนิกาย ทุกนิบาต มีพระสูตรชื่อว่า สุกกสูตร หรือ สุกกธรรม ในพระสูตรนี้ เป็นการอธิบายถึงองค์ประกอบของธรรมฝ่ายขาว ดังปรากฏข้อความในพระไตรปิฎกที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ธรรมฝ่ายขาว 2 ประการนี้ ธรรมฝ่ายขาว 2 ประการ คือ 1) หิริ (ความอายบาป) 2) โอดตปปะ (ความกลัวบาป) ภิกษุทั้งหลาย ธรรมฝ่ายขาว 2 ประการนี้แล” (A.I. 63) นอกจากนั้นหิริโอดตปปะยังมีความสำคัญต่อมนุษย์ที่จะเป็นพื้นฐานในการรักษาธรรมอื่นๆ อีกดังต่อไปนี้

2.1 หิริโอดตปปะเป็นปทัชฐานแห่งการรักษาศีล 5 คัมภีร์วิสุทธิมรรค สิลนิกค ปรากฏข้อความว่า หิริโอดตปปะเป็นเหตุใกล้ของศีล (ปทัชฐาน) เพราะเมื่อหิริโอดตปปะ มีอยู่ ศีลจึงเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ เมื่อหิริโอดตปปะไม่มี ศีลย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ตั้งอยู่ไม่ได้ หิริโอดตปปะจึงเป็นฐานพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้งดเว้นจากบาป ธรรม (เจตนาศีล) งดเว้นจากปาณาติบาติ เป็นต้น (เจตสิกศีล) การสำรวมในสติ ในขันติ ในวิริยะและในปาติโมกข์ (สังวรศีล) การไม่ล่วงละเมิดศีลที่สมาทาน (อวิติกมศีล) ศีลจึงถือได้ว่า เป็นวิธีการดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุข หรือเป็นฐานรองรับกุศลธรรมทั้งหลาย ทำให้มีอนิสังสเป็นยอด และทำให้บุคคลห่างไกลจากกิเลส มีความร่มเย็นอย่างที่สุด (PhraBuddhakosa, 2011: 11-12) ซึ่ง วสิน อินทสระ ได้กล่าวถึงอนิสังสของ

คิดว่า ศิลปะเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตเพื่อให้มีชีวิตเป็นปกติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอารัดเอาเปรียบ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น เป็นอันสงฆ์ให้เย็นกายเย็นใจ เพราะไม่เห็นโทษเครื่องเสวยหมองใดๆ ของตน เหมือนบรุษหรือสตรีผู้ได้อาบน้ำชำระล้างร่างกายเรียบร้อยแล้ว บริโภคอาหารประณีตอันเป็นที่พอใจแล้ว ได้นั่งพักผ่อน ร่มไทรใหญ่ ริมลำธารอันมีน้ำใสสะอาด เมื่อรักษาศีลดีแล้วย่อมเป็นผู้มีศีลประจำใจ ประจำตน ศีลจะกลับมารักษาร่าง เหมือนเราปลูกต้นไม้ รัดต้นไม้ รักษาต้นไม้ด้วยดี เมื่อต้นไม้เติบโตขึ้นย่อมหวนมารักษาผู้ปลูกนั่นเอง (Intasra, 2006: 44) จะเห็นได้ว่า หิริ โอตตปปะเป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานต่อการรักษาศีล 5 เป็นหลักธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมากซึ่งควรเริ่มตั้งแต่เด็กและเยาวชนจนถึงวัยผู้ใหญ่ ทำให้มนุษย์ไม่ตกลงในที่ชั่ว ไม่ทำบาปอกุศล

2.2 หิริ โอตตปปะเป็นอริยทรัพย์อันประเสริฐของมนุษย์ หิริ โอตตปปะเป็นหลักธรรมของเทวดา พระผู้มีพระภาคทรงสรรเสริญว่าเป็นทรัพย์อันประเสริฐ คือ เป็นอริยทรัพย์ซึ่งเป็นทรัพย์ที่อยู่ภายในจิตใจที่ดีกว่าทรัพย์สินเงินทองภายนอก ซึ่งโจรหรือใครๆ ไม่สามารถแย่งชิงไปได้ ไม่สูญหายไปด้วยภัยอันตรายต่างๆ ทำให้ไม่อ้างว้างยากจน และเป็นทุนสร้างทรัพย์ภายนอกได้ด้วย ทำให้เป็นคนประเสริฐ มี 7 ประการ คือ 1) ทรัพย์ คือ ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อในสิ่งที่จริง เชื่ออย่างมีเหตุผล 2) ทรัพย์ คือ ศีล หมายถึง การตั้งใจรักษากาย วาจาให้เป็นปกติ 3) ทรัพย์ คือ หิริ หมายถึง ความละอายต่อบาปทุจริต ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว 4) ทรัพย์ คือ โอตตปปะ หมายถึง ความเกรงกลัวต่อบาปทุจริต 5) ทรัพย์ คือ พาหุสัจจะ หมายถึง การได้ยิน ได้ฟังมาก จนรู้แจ้งเห็นจริง 6) ทรัพย์ คือ จาคะ หมายถึง การเสียสละสิ่งของภายนอกเพื่อรักษาศรัทธาให้ดำรงอยู่ได้ 7) ทรัพย์ คือ ปัญญา หมายถึง ความรู้เหตุแห่งความเสื่อม เหตุแห่งความเจริญ และรู้ทั้งเหตุและผลทุกอย่าง กำจัดอวิชชา ความไม่รู้ ความเขลาให้หมดไป (D.III. 331)

2.3 หิริ โอตตปปะทำให้มีกัลยาณมิตรธรรม หิริ โอตตปปะเป็นธรรมสำหรับคุ้มครองโลก เพราะย่อมคุ้มครองโลกให้อยู่กันด้วยความรัก ความสามัคคี ไม่มี

ความอาฆาต พยาบาท ปองร้ายกันและกัน ทำให้การเป็นอยู่ร่วมกัน มีความสงบสุข ร่วมเย็น แต่เนื่องจาก มนุษย์เราไม่ได้อยู่คนเดียวตามลำพัง จำเป็นจะต้องมีกัลยาณมิตรไว้ผูกสัมพันธ์เพื่ออยู่ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้น ผู้ที่เป็นกัลยาณมิตรจะต้องน้อมนำคุณธรรมข้อนี้เข้ามาในใจ เพราะในขณะทำหน้าที่กัลยาณมิตร จะทำให้เราสามารถพิชิตเป้าหมายได้อย่างงดงาม โดยไม่มีบาปอกุศลที่ทำให้นึกถึงแล้วทุกข์ใจตนเอง

กัลยาณมิตร จึงมิได้หมายถึงเพื่อนที่ดีในความหมายสามัญเท่านั้น แต่หมายถึงบุคคลที่เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่จะสั่งสอน แนะนำ ชี้แจง ชักจูง ช่วยบอกร่องทาง หรือเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นดำเนินไป ในมรรคาแห่งการฝึกฝนอบรมอย่างถูกต้อง (Phrapromkhunaporn, 2012: 565) บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นกัลยาณมิตรนั้นในพระพุทธศาสนาได้หมายเอา พระพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก ครู อาจารย์ และท่านผู้เป็นพหูสูตทรงปัญญา สามารถสั่งสอน แนะนำเป็นที่ปรึกษาได้ แม้จะอ่อนวัยกว่า (PhraBuddhakosa, 2011: 163)

2.4 การมีหิริโอตตปละทำให้เกิดมงคลต่อชีวิต มงคลสูตร คือ พระสูตรที่ด้วยความโศกดี ธรรมอันนำมาซึ่งความสุข ความเจริญ (Phrapromkhunaporn, 2005: 274) เป็นพระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้เพื่อแสดงให้ทราบว่า มงคลคืออะไร มงคลในพระพุทธศาสนานั้นคืออะไร ผู้ใดปฏิบัติได้ตามลำดับของหลักการในมงคลสูตรย่อมมีการพัฒนาทั้งสองด้าน คือ ด้านกายและด้านจิต ไม่ว่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทำตามมงคลสูตรเช่นนี้แล้ว ย่อมเป็นผู้ไม่ปราชัยในข้าศึกทุก หมู่เหล่า ย่อมถึงความสวัสดิในที่ทุกสถาน นี่เป็นอุดมมงคลของเทวดาและมนุษย์เหล่านั้น (Kh. 8) การพัฒนาตนตามแนวแห่งมงคลสูตรนี้มีลำดับที่ชัดเจนมาก เริ่มจากการเลือกคบคน จนกระทั่งถึงการบำเพ็ญทางจิตเพื่อให้จิตเกษม เป็นลำดับที่พัฒนาบุคคลจากปุถุชน เป็นกัลยาณชน และเป็นอริยบุคคลในที่สุด จากการแบ่งส่วนของมงคล 38 ประการ (Kh. 7-8) เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ได้แก่ความเจริญก้าวหน้าในโลกนี้ เช่น เมื่อเป็นเด็กก็ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน เมื่อเติบโตขึ้นก็สามารถตั้งฐานะได้ มีทรัพย์สมบัติมาก มีชื่อเสียง มีการงานที่ดี เป็นต้น เป็นส่วนของการสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก

ส่วนที่ 2 ความเจริญก้าวหน้าในโลกหน้า หมายถึง เป็นผู้สั่งสมบุญกุศลไว้ดีเป็นส่วนของการขยับจิตใจของตนจากสิ่งที่ชั่ว ส่วนที่ 3 การบรรลุมรรคผลนิพพาน ซึ่งเป็นความเจริญก้าวหน้าในระดับที่สูงสุดเป็นส่วนของการบำเพ็ญทางปัญญาหรือการบำเพ็ญทางจิตเพื่อให้พ้นจากกิเลสเครื่องร้อยรัดจิตอันจะเป็นเครื่องขัดเหนี่ยวจิตใจให้มนุษย์มีความละเอียดชั่วและไม่คิดจะกระทำความบาปอกุศล จะกระทำแต่สิ่งที่เป็นมงคลต่อชีวิต เพื่อเป็นหนทางแห่งความดับทุกข์สืบไป

2.5 การมีหิริโอตตปละทำให้เกิดความสามัคคี มนุษย์ทั้งหลายเมื่อมีความละเอียดชั่วเกรงกลัวต่อบาป ข่อมมีจิตระลึกถึงแต่สิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเองและผู้อื่นหวังที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีความรัก ความสามัคคี ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ตามหลักสาราณียธรรม 6 ซึ่งหมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ถือว่าเป็นธรรมที่เป็นพลังในการสร้างความสามัคคี มีอยู่ 6 ประการ คือ 1) ภาษกรรม อันประกอบด้วยเมตตา คือ การกระทำทางกายที่ประกอบด้วยเมตตา 2) วาจกรรม อันประกอบด้วยเมตตา คือ การมีวาจาที่ดี สุภาพ อ่อนหวาน พุดมีเหตุผล ไม่พุดให้ร้ายผู้อื่นให้ผู้อื่นเดือดร้อน 3) มโนกรรม อันประกอบด้วยเมตตา คือ ความคิดที่ประกอบด้วยเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง 4) สาธารณโกติ คือ การรู้จักแบ่งสิ่งของให้กันและกันตามโอกาสอันควร 5) สีสสามัญญตา คือ ความรักใคร่สามัคคี ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น 6) ทัณฺณสามัญญตา คือ การมีความเห็นร่วมกัน ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (D.III. 321-322)

หิริ โอตตปละนับเป็นหลักของทวารธรรมและเป็นธรรมที่มาพร้อมกับองค์ธรรมอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่

อุปสเสนธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นที่พึ่งที่พำนักของพนักพิง มี 4 อย่าง คือ 1) ของอย่างหนึ่งพิจารณาแล้วเสพ เช่น ปัจฉยสี่ 2) ของอย่างหนึ่งพิจารณาแล้วอดกลั้นได้แก่ อนิฏฐารมณ์ต่างๆ 3) ของอย่างหนึ่งพิจารณาแล้วเว้นเสีย เช่น สุราเมรัย การพนัน คนพาล 4) ของอย่างหนึ่งพิจารณาแล้ว บรรเทาเสีย เช่น อกุศลวิคตต่างๆ

(Phrapromkhunaporn, 2011: 499)

อภิณหปัจเจกชน หมายถึง ข้อที่ควรพิจารณาเนื่องๆ มี 5 ประการ คือ

- 1) ควรพิจารณาว่าเรามีความแก่เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้ 2) ว่าเรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้ 3) ว่าเรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้ 4) ว่าเราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น 5) ว่าเรามีกรรมเป็นของตัว เราทำดีจักได้ดี เราทำชั่วจะได้ชั่ว (Phrapromkhunaporn, 2011: 500)

สัปปริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ มี 7 ข้อ คือ 1) ธัมมัญญตา รู้หลักหรือรู้จักเหตุ 2) อัตถัญญตา รู้ความมุ่งหมายหรือรู้จักเหตุผล 3) อตตัญญตา รู้จักตน 4) มัตตัญญตา รู้จักประมาณ 5) กาลัญญตา รู้จักกาล 6) ปริสัจญตา รู้จักชุมชน 7) ปุคคลัญญตา รู้จักบุคคล (D.III. 333) ประโยชน์ของการมีหิริ โอตตปะปะทำให้มีกัลยาณมิตรธรรม เกิดมงคลต่อชีวิต เกิดความสามัคคี หิริ โอตตปะปะจึงเป็นทิวธรรมที่ทำให้เป็นคนดีงาม

3. แนวทางการปลูกฝังหิริ โอตตปะปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัดน่านนันทอุปถัมภ์) จากการศึกษาข้อมูลด้านเอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ตลอดจนศึกษาหลักหิริ โอตตปะปะและหลักธรรมร่วม เพื่อเป็นแนวทางปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมที่ดี ที่ถูกต้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ การออกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 160 คน จากนักเรียนทั้งหมด 405 คน และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู พระ ผู้ปกครอง และนักเรียน จำนวน 16 รูป/คน สรุปได้ว่า ทั้งส่วนการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง และแบบสอบถามนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าแนวทางการปลูกฝังหิริ โอตตปะปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ด้วยหลักศีล 5 อริยทรัพย์ กัลยาณมิตร มงคลชีวิต สาราณียธรรม ที่กล่าวมาเป็นที่ยอมรับในทุกกลุ่มทุกระดับ นอกจากนี้ทางโรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสอดคล้องกับแนวทางการปลูกฝังหิริ โอตตปะปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัดน่านนันทอุปถัมภ์) ดังนี้

1) การจัดค่ายพุทธธรรม 2) จัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นเยาวชนไทยเป็นคนดี มีคุณธรรม รู้จักรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย 3) กิจกรรม “กราบครู เชิดชู เพชรอินทนิล” 4) จัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรทุกวันศุกร์ 5) นอกจากการปฏิบัติหน้าเสาธง ได้แก่ การร้องเพลงชาติ สวดมนต์ ทางโรงเรียนยังได้เพิ่มเติมด้วยการให้นักเรียนนั่งสมาธิ ประกอบเพลงทางธรรม 6) ทุกวันพระ ได้เพิ่มกิจกรรมโดยกำหนด ให้นักเรียนสวดมนต์ยาว และสวดทำนองสรภัญญะ 7) โรงเรียนมีนโยบายให้คุณครูจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยสอดแทรกคุณธรรมเพื่อจะช่วยลดพฤติกรรมความก้าวร้าวรุนแรงได้

แนวทางการลงโทษ ใช้แนวทางตามวิถีธรรม เช่น 1) ให้นักเรียนมานั่งสมาธิครึ่งชั่วโมงบ้าง 1 ชั่วโมง 3 วัน หรือ 5 วัน (ช่วงหลังเลิกเรียน) นักเรียนต้องมาลงตารางไว้ (เลิกตามเวลาราชการ) ผลปรากฏว่า เด็กจะพยายามพัฒนาพฤติกรรมตนเองดีขึ้น 2) เมื่อทำได้ส่งต่อไปยังฝ่ายแนะแนว เพื่อศึกษาเป็นรายกรณี (Case study) เพื่อรับคำปรึกษาตามเวลาที่กำหนด โรงเรียนจะไม่ใช้ความรุนแรงทางกาย หรือก้าวร้าวต่อเด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ต่อแนวทางการปลูกฝังหรือถอดป๊ะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนที่นำมาใช้ในโรงเรียนสิกัน (วัฒนานครที่อุปถัมภ์) มีดังนี้

1.1 สามารถใช้ได้ผลในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสิกัน (วัฒนานครที่อุปถัมภ์) ซึ่งควรขยายผลไปสู่ นักเรียนในทุกระดับชั้นของโรงเรียนสิกัน (วัฒนานครที่อุปถัมภ์)

1.2 ควรขยายผลไปสู่ครอบครัวนักเรียนทุกคน เพื่อให้ทุกครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนสิกัน (วัฒนานครที่อุปถัมภ์) เป็นครอบครัวขยายผลไปสู่ชุมชน

1.3 ควรสร้างเยาวชนที่เข้มแข็ง ครอบครัวยุคใหม่ มีคุณธรรมประจำใจ มีเมตตา กรุณา เพื่อจัดปัญหาพฤติกรรมความก้าวร้าวในหมู่เยาวชน ครอบครัวยุคใหม่ และสังคม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 แนวทางการปลูกฝังจริยธรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

2.2 แนวทางการปลูกฝังพรหมวิหาร 4 ในเด็กและเยาวชนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

References

- Child and Adolescent Psychiatry. (2002). *Child and adolescent psychiatric texts*. Bangkok: Beyond Enterprise Co., Ltd. [in Thai]
- Editors. (2004, September). "Reduced! Exit Teen "hit - kill" solves the problem". *Thai Post*: 39-41. [in Thai]
- Intasra, V. (2006). *Buddhist ethics*. Bangkok: Plain Publishers. [in Thai]
- Juntima, U. (2006). *The use of Buddhist principles on "Tama" to develop Thai youth*. Thesis Master of Arts. Graduate School: Thammasat University. [in Thai]
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka Version of Mahachulalongkornrajavidyalaya*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House. [in Thai]
- Phrapromkhunaporn (P.O. Payutto). (2005). *Dictionary of Buddhist studies code of conduct* (2nd ed.). Bangkok: Buddhism Publishing House. [in Thai]
- _____. (2011). *Dictionary of Buddhist studies the glossary* (17th ed.). Bangkok: Buddhism Publishing House. [in Thai]

_____. (2012). *Buddha's teachings* (32nd ed.). Bangkok: Bloomington Publishers.

[in Thai]

Phra Buddhakosa. (2011). *Book Visuddhimagga*. Somdech PraPuthajan (Asara
arsapamahathera) Translate and compile (10th ed.). Bangkok: Thana Press
Co., Ltd. [in Thai]

Rajanagarindra Children and Young Mental Health Institute. (2013). *Guidelines for
caring for adolescents with violent behavior for health personnel*. Bangkok:
Department of Mental Health, Ministry of Public Health. [in Thai]

Sraubon, S. (2000). *Youth Development*. Bangkok: O.S. Printing House. [in Thai]

Subnirund, R. (2003). Teenagers and violence. *Matichon Journal*, 26(225), 6. [in Thai]

The Social Welfare Council of Thailand. (2017). Thailand 4.0 driving Thai social
welfare, 22nd *National Conference on Social Welfare*, (22 April 2017),
99-120. [in Thai]

Author

Mrs. Nut Channuhong

Ph.D. in Buddhist Studies

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

236/62 Saranakom Seekan, Donmuang, Bangkok 10210

Tel.: 086-822-8354

E-mail: karisa_tukta01@hotmail.com

